

составной характер, обладают широкой семантикой. Однако смыслы, приносимые этими аффиксальными морфемами, пока что еще полностью не могут проявить себя в бытовой лексике.

В целом соответствие словообразовательных суффиксов очень ограничено, а семантически целостная категория слов образуется различными способами и методами словообразования.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Аскеров Г.А. Лексика материальной культуры в азербайджанском языке. Баку, 2006. 445 с. (на азербайджанском языке).
2. Мамедов Я. Лексико-семантическое развитие слов в азербайджанском языке. Баку: Изд. Педуниверситета, 1987. 84 с. (на азербайджанском языке).
3. Трубецкой Н.С. Основы фонологии. Баку, 2001. 375 с. (на азербайджанском языке).
4. Балли Ш. Общая лингвистика: вопросы французского языка. Москва, 1955. 300 с.
5. Красильникова М.С. Морфологическая структура имен. Москва, 1977, 122 с.
6. Соссюр Ф. Труды по языкознанию. Москва, 1977. 697 с.
7. Щерба Л.В. Избранные работы по языкознанию и фонетике. Москва, 1958. Т. 1. 182 с.
8. Ullmann S. Words and Their Use. Glasgow, 1951. 199 p.

УДК 811.131.1'255.4

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ ПОРІВНЯНЬ У ПЕРЕКЛАДАХ ТВОРУ ДЖУЗЕППЕ ТОМАЗІ ДІ ЛАМПЕДУЗИ «ГЕПАРД» АНГЛІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ

TRANSLATION STRATEGIES OF REPRODUCTION OF ASSOCIATIVE COMPARISONS IN UKRAINIAN AND ENGLISH TRANSLATIONS OF "GATTOPARDO" BY GIUSEPPE TOMASI DI LAMPEDUSA

Пархоменко К.В.,
студентка

Маріупольського державного університету

У статті розглянуто підхід до трактування поняття «порівняння» та проведено аналіз наявних у його рамках асоціативних зв'язків. Виокремлено обов'язковий елемент для утворення порівняння – закон асоціативності, який утворює в уяві реципієнтів систему образів та знаків. Було визначено особливості та способи передання порівняння у процесі перекладу. Проаналізовано та виявлено перекладацькі стратегії відтворення асоціативних порівнянь на матеріалі перекладів твору Джузеппе Томазі ді Лампедузи «Гепард» англійською та українською мовами на змістовно-концептуальному та лінгвостилістичному рівнях. Серед найчастіше використаних перекладачами визначено дослівний переклад порівняння зі збереженням форми порівняльної конструкції з підбором адаптованих засобів виразності; збереження порівняльної конструкції мови оригіналу з додаванням нової інформації в мові перекладу; заміна порівняльної конструкції мови оригіналу на більш зрозумілу для реципієнтів.

Ключові слова: порівняння, асоціативні зв'язки, асоціативне порівняння, стратегії перекладу порівнянь, засоби і методи перекладу.

В статье рассматривается подход к интерпретации понятия «сравнение», проведен анализ существующих в его рамках ассоциативных связей. Выделен обязательный элемент для образования сравнения – закон ассоциативности, который образует в воображении реципиентов систему образов и знаков. Были определены особенности и способы передачи сравнения в процессе перевода. Проанализированы и выявлены переводческие стратегии реализации ассоциативных сравнений на материале переводов произведения Джузеппе Томази ди Лампедуза «Гепард» на английский и украинский язык на содержательно-концептуальном и лингвостиллистическом уровнях. Среди наиболее часто используемых переводчиками стратегий определено дословный перевод сравнения с сохранением формы сравнительной конструкции с подбором адаптированных средств выразительности; сохранение сравнительной конструкции языка с добавлением новой информации в языке перевода; замена сравнительной конструкции языка более понятной для реципиентов.

Ключевые слова: сравнение, ассоциативные связи, ассоциативное сравнение, стратегии перевода сравнений, средства и методы перевода.

The article highlights the approaches to the interpretation of the concept of “comparison”, analyzes the existing associative links within it. An obligatory element for the formation of comparison is selected – an element of associativity, which forms a system of images and signs in the imagination of the recipients. The features and methods of realization the comparison in the translation process were identified. Translating strategies for implementing associative comparisons based on the translations of Giuseppe Tomasi di Lampedusa “The Leopard” into English and Ukrainian at the conceptual and linguistic and stylistic levels were analyzed and identified. Among the most frequently used strategies by translators are: literal translation of comparison with preservation of the form of a comparative construction with selection of adapted means of expressiveness; preservation of the comparative construction of the language with the addition of new information in the language of translation; replacement of the comparative language design with a more comprehensible for recipients.

Key words: comparison, associative links, associative comparison, translation strategies for comparisons, means and methods of translation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку літературознавства художня проза, звертаючись до художньо-образного мислення, створює нові або відтворює вже наявні структури та образи, безсумнівно збагачуючи людську уяву та творчий процес. Як відомо, художня проза підпорядковується правилам поезики і художності, зокрема порівнянням, метафорам, іномовленням, уподібненням у зіставленні явищ, перенесенням смислових і емоційних відтінків, завдяки чому і виникає питання коректного інтерпретування образних засобів.

Одним із найбільш застосованих авторами художніх засобів виразності є саме порівняння, бо саме через цей художній засіб вдається найбільш комплексно та влучно передати світогляд, бачення певної культури та народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясуванню природи порівняння та порівняльних конструкцій, функціональної спроможності, наявних типів присвятили свої дослідження багато вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, серед яких А. Вежицька, А. Потєбня, А. Головня, А. Квятковський, В. Виноградов, В. Панченко, Д. Девідсон, Д. Ашурова, Д. Кучерюк, І. Скандєрова, К. Ушинський, Л. Левчук, М. Черемисина, Ш. Баллі та ін. Провідною думкою аналізованих нами досліджень є відокремлення та виявлення загальних та спільних елементів, що об'єднують усі засоби образного вираження, зокрема суміжність предметів та явищ – зв'язок, який автори у своїх дослідженнях називають *асоціативністю*.

Таким чином, **актуальним** є дослідження поняття «асоціативного порівняння», наявних у його рамках асоціативних зв'язків, можливі стратегії передання цього засобу виразності у процесі перекладу італійських творів. Сьогодні італійська література, незважаючи на значні досягнення у галузі італійського перекладу, залишається маловивченою, як із точки зору ще не перекладених українською мовою творів, так і з точки зору стратегій та методів, що використовуються для передання культурної картини світу.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення перекладацьких стратегій відтворення асоціативних порівнянь на матеріалі перекладів твору Джузеппе Томазі ді Лампедузи «Гепард» англійською та українською мовами.

Окреслена мета дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**: дослідити поняття «порівняння» та наявні в його рамках асоціативні зв'язки; проаналізувати перекладацькі стратегії відтворення асоціативних порівнянь на змістовно-концептуальному рівні твору Дж. Лампедузи «Гепард»; простежити процес реалізації асоціативних порівнянь на лінгвостилістичному рівні аналізованого твору.

Важливу роль порівняння як методу і засобу пізнання відзначали багато видатних учених і філософів. К. Ушинський наголошує на важливості такого художнього засобу, як порівняння. Дослідник вважає, що коли людина має на меті пізнати (зрозуміти) сутність одного явища, треба порівняти його зі схожим предметом або явищем, щоб виявити відмінності, або спільні риси – тільки так можна досягнути предмет та його сутність [1, с. 85].

Автори підручника «Естетика» Л. Левчук, Д. Кучерюк, В. Панченко дотримуються думки, що обов'язковим елементом для утворення порівняння є саме закон асоціативності, який утворює в уяві людини систему образів та знаків. Такими чином, дослідники відокремлюють асоціативний елемент у рамках порівняння і наголошують на його важливості так: «...у своїй генетичній основі зародження художній образ утворюється саме за законом асоціативності. Від відчуття до контурності образу, що виникає в пам'яті, існує досить складний шлях асоціативного відбору, витискання другорядного і підсилення найхарактернішого» [2, с. 192–193].

Отже, доходимо висновку, що *порівняння – образне вираження, що будується на зіставленні предметів, понять, станів, які мають певні спільні ознаки, завдяки чому запускаються механізми художнього сприйняття*. Автори наголошують на тому, що до загальних ознак найваж-

ливіших складових образної структури входить порівняння, що також діє за законом асоціативності. Таким чином, за рахунок однієї ознаки предмета в зіставленнях підсилюється інша.

Проблему перекладу порівнянь не тільки українською мовою, а й італійською, німецькою, іспанською, англійською мовами досліджувало багато вчених, серед яких В. Прищепа, Д. Френк, І. Алексєєва, Й. Нурізаде, М. Ларсон, Н. Гільченко, П. Семюель, П. Пієріні, П. Ньюмарк, Чіаппе та Кеннеді та ін. Дослідники підкреслили необхідність збереження образності порівняння в процесі перекладу, справедливо зауважуючи, що перекладач має відтворити саме функцію прийому, а не власне прийом.

Дослідниця А. Коралова зазначає, що компетентний перекладач використовує різні засоби відтворення стилістичних прийомів, присутніх в оригіналі з ціллю наділити текст більшою яскравістю та виразністю. Перекладач завжди має вибір: або намагатися відтворити прийом оригіналу тексту, або ж, якщо це неможливо, виробити у межах перекладу власний стилістичний засіб, який має аналогічний емоційний ефект [3].

Узагальнюючи думки дослідників (А. Швейцера та І. Алексєєвої), зазначаємо що *перекладацька стратегія* – це програма перекладацьких дій; метод для ефективного виконання перекладацького завдання, яке полягає в коректній передачі з вихідної мови на цільову комунікативного наміру з обов'язковим урахуванням культурологічних та історичних особливостей вихідної мови.

Дослідниця лінгвістики та перекладознавства П. Пієріні довгий час досліджувала особливості образного порівняння та вивела основні стратегії перекладу для цього засобу виразності.

Дослідниця виділяє *шість основних стратегій*:

1) дослівний переклад порівняння зі збереженням форми, безпосередньо порівняльної конструкції – створення кальки; наприклад: I must if you insist on looking like a sun-flower against a tarred fence (*Та, мабуть, доведеться, якщо ти й далі скидатимешся на соняшник під почорнілим тином*);

2) заміна порівняльної конструкції мови оригіналу конструкцією мови перекладу; наприклад: He began to shake as though he had the fever (*Він затремтів, наче в лихоманці*);

3) часткова втрата образу порівняння; наприклад: They were poster-like, formidable in their snow costumes (*Внадали в око їхні яскраві, як на рекламних плакатах, постаті в лижних костюмах*);

4) збереження порівняльної конструкції мови оригіналу з додаванням нової інформації в мові

перекладу, при цьому відбувається так звана експлікація, пояснення якогось явища; наприклад: Eyes shining like deep pools with starlight on them (*Очі в неї сяють, немов глибокі чисті озера, в яких відбиваються зорі*);

5) заміна порівняльної конструкції мови оригіналу на більш зрозумілу для реципієнтів, при цьому відбувається часткова або ж узагалі повна заміна образу; наприклад: The light of the cabin was lying on the surface of the dark swell like yellow oil (*Світло з кают жовтими плямами відбивалось на воді*);

6) опущення порівняння в тексті перекладу; наприклад: For he hopped like a cricket; like a pea in a saucerpan (*Бо той скакав, мов суха горошина у горщику*) [4, с. 31].

Аналізуючи роман «Гепард», доцільно зауважити, що значна національна специфіка, у межах аналізованого нами твору, спостерігається в *соціальній асоціативності італійського народу*, зокрема у переданні автором на змістовно-концептуальному рівні особливостей *побуту та реалій, картин навколишнього середовища, місць та пейзажів, видатних історичних подій* через текст твору.

Слід зазначити, що автор роману Дж. Лампедуза використовує певні засоби, що викликають в уяві реципієнта низку асоціацій, серед яких такі:

1) використання складних порівнянь;

2) використання соціально-історичних реалій для зображення італійського побуту;

3) передання асоціативності шляхом зображення образів головних героїв (порівняння з тваринами);

4) введення асоціативних концептів: *природи, смерті, Сицилії*.

Одним із найбільш наявних у творі засобів, що використовуються італійським письменником для передання італійської соціальної картини світу, є саме *соціально-історичні реалії*, що викликають в уяві читача низку асоціацій, характерних для італійського життя та національного колориту.

Можемо зазначити, що з найчастіше у романі Дж. Лампедузи «Гепард» зустрічаються *ономастичні реалії (власні назви)*, які завдяки мовному вираженню та асоціативним зв'язкам тла сприймаються і засвоюються реципієнтами як елементи іншої лінгвокультури. У романі Дж. Лампедузи найчастіше зустрічаємо топоніми та антропоніми. Переклад на англійську мову топонімів та антропонімів відбувається за допомогою *створення кальки або шляхом часткової адаптації*, таким чином, наприклад, італійське ім'я Francesco

(Франческо) перетворюється на більш звичне до англійського звучання Francis – (Френсіс).

Використовуючи стратегію дослівного перекладу – калькування, автор українського перекладу твору М. Мещеряк подає і такі слова, як *муфолетти* (Muffoletti – борошняні вироби), *інсоля* (Insolia – вид сицилійського винограду), *маджоліно* (Magiolino – меблі, назва від імені ломбардського різьбяр по дереву Маджолі). Деяким із наведених ЛО надається пояснення, деякі залишаються без пояснень залежно від необхідності розуміння читачем.

Реалії (як засіб передання асоціативному на концептуальному рівні) слугують для передання національного колориту, побуту та подій, характерних для тогочасної Італії. Основні особливості у перекладі стосуються переважно передання національного колориту так, щоб український читач міг прочитати, сприйняти і відтворити текст у пам'яті, перейнявши національну італійську самотність.

Наступним засобом для створення в уяві читача асоціацій у творі є *зображення автором образу головного героя роману – Дона Фабріціо* через асоціативний зв'язок із такою твариною, як гепард. П. Мусаєва зазначає, що *зо оніми* (як різновид експресивної лексики) використовуються з метою виділення позитивних або негативних якостей людини за допомогою уподібнення людини тварині [5, с. 230]. Таким чином, у творі Дж. Лампедузи образ Дона Фабріціо описано автором через асоціацію з твариною гепардом, що відображено як на текстовому, так і на концептуальному рівнях аналізованого нами твору.

На початку роману (за умов первинного зображення головного героя) спостерігається *асоціація зі звіром*, яка виражена через певні його ознаки: «*Non che fosse grasso: era soltanto immenso e fortissimo...le sue dita potevano accartocciare come carta velina le monete da un ducato*», в українському варіанті М. Мещеряка надано такий переклад: «*Це був дужий, кремезний, високий на зріст чоловік... його пальці легко згинали золоті дукати, немов то були картонні кружальця...*». У цьому разі образ Гепарда – Дона Фабріціо зображується через ознаки, що асоціюються із самою твариною та розповсюджуються на образ головного героя. В українському перекладі М. Мещеряк надає влучні епітети: «*дужий*» (*Non che fosse grasso* – не те, щоб він був товстий), «*кремезний*» (*fortissimo* – *дуже сильний*). Зазначені епітети точно передають задум автора, адже розкривають задуманий Дж. Лампедузою образ сильного та мужнього голови роду Саліна.

По-друге, в аналізованому реченні перекладачем точно передане асоціативне порівняння «*le sue dita potevano accartocciare come carta velina le monete da un ducato*» «*його пальці легко згинали золоті дукати, немов то були картонні кружальця*», що свідчить про фізичну велич головного героя. Перекладач на англійську мову Арчібальд Колкхун більш наближується до оригіналу та надає такий переклад: «*Not that he was fat; just very large and very strong...his fingers could twist a ducat coin as if it were mere paper*». Перекладач А. Колкхун для підсилення епітетів, використаних автором у тексті оригіналу, використовує англійський прикметник «*very*» для передачі збільшеного італійського суфіксу – *issimo* (*fortissimo*-найсильніший). Автор не надає прямої асоціації головного героя з Гепардом, а використовує для передачі образу асоціативні зображення, що передається найбільш влучно М. Мещеряком в українському перекладі роману завдяки підбору *влучних епітетів*

Як бачимо, основною стратегією, що використовується перекладачами М. Мещеряком та А. Колхуном під час відтворення цього асоціативного порівняння, є дослівний переклад порівняння зі збереженням форми, безпосередньо порівняльної конструкції: «*le sue dita potevano accartocciare come carta velina le monete da un ducato*». Однак слід зауважити, що практика українського перекладу послуговується підбором більш адаптованих до української традиції художніх засобів виразності.

Іншим прикладом зображення героїв роману через асоціацію з тваринним світом є такий: *Anche le scimmiette sui poufs, anche i vecchi babbei suoi amici erano miserevoli, insalvabili e cari come il bestiame che la notte mugola per le vie della città, condotto al macello*. Перекладач на англійську мови користується прийомом *конкретизації*, передаючи італійське слово жіночого роду «*scimmiette*» (мавпи) шляхом уточнення поняття, адже йдеться саме про дівчат, яких зображує автор. Англійський перекладач *конкретизує* поняття, додаючи слово *female* до слова *monkeys*: *Even the female monkeys on the poufs, even those old baboons of friends were poor wretches, condemned and touching as the cattle lowing through the city streets at night on the way to the slaughterhouse*. Український перекладач вдається до *описового перекладу*, зберігаючи структуру порівняння: *Схожі на мавп дівчата*, що сиділи на дивані, та старі недоумкуваті знайомі раптом здалися князеві *безпорадними і беззахисними істотами*, мов та *скотина, яка сповнює жалібним ревом палерм-*

ські вулиці, коли її серед ночі женуть на забій. Цей приклад є складною порівняльною асоціативною конструкцією, адже за першим порівнянням криється й інше: знайомі раптом здалися князеві *безпорадними і беззахисними істотами*, мов та скотина, яка сповнює жалібним ревом *палермські вулиці, коли її серед ночі женуть на забій*. Оригінальність поданих порівнянь полягає в лексико-семантичному наповненні, що передаються під час перекладу шляхом конкретизації понять, коректного відтворення художніх засобів та описового перекладу. Вищезазначені елементи є *стратегією збереження порівняльної конструкції мови оригіналу з додаванням нової інформації в мові перекладу*: «*female monkeys*»; «*схожі на мавп дівчата*». У другій частині аналізованої фрази основною стратегією відтворення асоціативного порівняння є дослівний переклад зі збереженням форми порівняльної конструкції: «*bestiame*» (скотина, cattle).

Значущою особливістю аналізованого твору є своєрідне «*олюднення*» явищ природи: Сіцилія (як одна з центральних фігур твору), а також змалювання явищ природи через асоціації допомагає реципієнтові у сприйнятті культурної картини світу. У таких порівняльних конструкціях спостерігаємо конкретизацію, яка ґрунтується на чуттєвому сприйманні реалій природи. Функціонуванню таких образів сприяють індивідуально-авторські асоціації, наприклад, *Сицилію* автор порівнює з живою людиною: *per conto mio mi sembra piuttosto una centenaria trascinata in carrozzella alla Esposizione Universale di Londra* (я бачу її в образі *німеччиної старої*, яку в інвалідній колясці везуть по Всесвітній Лондонській виставці). В українському перекладі М. Мещеряк італійське слово «*centenaria*», що дослівно означає «*столітня людина*», адаптує до української культурної традиції. Використовуючи описовий переклад слова, перекладач використовує прийом додавання, виражений через прикметник «*німеччиний*», що є звичним для українського реципієнта. Англійський переклад виконано дослівно завдяки наявності в англійській лексиці відповідних еквівалентів. У цьому разі стратегією відтворення порівняння українською мовою слугувала *заміна*

порівняльної конструкції мови оригіналу на більш зрозумілу для реципієнтів. Перекладач на англійську мову використав *дослівний переклад*.

Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що обов'язковим елементом утворення порівняння є саме асоціативність, яка породжує в уяві читача систему образів та відповідних знаків. Таким чином, *асоціативне порівняння* – образне вираження, що існує відповідно до закону асоціативності. Воно будується на зіставленні предметів, понять та концептів, завдяки чому в уяві запускаються механізми асоціативності.

Науковці відокремлюють шість основних стратегій перекладу порівнянь: 1) дослівний переклад порівняння зі збереженням форми, безпосередньо порівняльної конструкції; 2) заміна порівняльної конструкції мови оригіналу конструкцією мови перекладу; 3) часткова втрата образу порівняння; 4) збереження порівняльної конструкції мови оригіналу з додаванням нової інформації в мові перекладу; 5) заміна порівняльної конструкції мови оригіналу на більш зрозумілу для реципієнтів; 6) опущення порівняння в тексті перекладу.

Наразі переклад італійської прози має особливий інтерес для сучасних перекладачів, бо найбільш комплексно відображає процес осягнення іноземної мови та культури італійського народу, слугуючи посередником між літературним твором та його реципієнтом. Роман Дж. Лампедузи «Гепард» комплексно презентує італійську дійсність кінця 19 – початку 20 сторіччя, тому є цікавим матеріалом для проведення нашого дослідження.

Під час проведення нашого дослідження було з'ясовано, що перекладачі українською та англійською мовою намагалися найбільш точно відтворити саме функцію прийому асоціативного порівняння. Із перекладацьких стратегій найчастіше використовуються такі: 1) дослівний переклад порівняння зі збереженням форми, безпосередньо порівняльної конструкції з підбором адаптованих засобів виразності; 2) стратегія збереження порівняльної конструкції мови оригіналу з додаванням нової інформації в мові перекладу; 3) стратегія заміни порівняльної конструкції мови оригіналу на більш зрозумілу для реципієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конюшкевич М.И. Категория сравнения и её место в системе языка. Вопросы функциональной грамматики: Сб. науч. трудов. Гродно: ГрГУ, 2001. С. 82–85.
2. Левчук Л.Т., Кучерюк Д.Ю., Панченко В.І. Естетика: Підручник; За заг. ред. Л.Т. Левчук. Київ: Вища шк., 1997. С. 192–193.
3. Коралова А.Л. Прагматические аспекты передачи образности в тексте перевода. URL: <http://www.thinkaloud.ru/-science/kor-obraz.pdf>.

4. Pierini P. Simile in English: from Description to Translation. Circulo de Linguistica Aplicada a la Communication. URL: <http://www.ucm.es/info/> № 29/pierini.pdf, 2007.

5. Мусаева П.Г. Фразеологические и паремиологические единицы с компонентом-зоонимом лакского и английского языков. Дис. ... канд. филол. Наук: 10.02.02. Махачкала, 2008. С. 230.

УДК 811.131.1'255.4

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОГО АСПЕКТУ НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДІВ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРІВ Л. ПІРАНДЕЛЛО УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

PECULIARITIES OF REALIZATION OF THE CULTURAL AND HISTORICAL ASPECT ON THE MATERIAL OF UKRAINIAN TRANSLATIONS OF THE DRAMA PLAYS BY L. PIRANDELLO

Поклад Т.М.,
студентка

Маріупольського державного університету

У статті досліджено специфіку перекладу драматичних творів на матеріалі перекладів італійських драматичних творів Л. Піранделло. Акцентується увага на цільовому дуалістичному призначенні драматичних творів, зокрема орієнтації на прочитання та постановку. Розкрито сутність та підхід до трактування поняття культурно-історичного аспекту перекладу, у межах якого визначено дві основні стратегії, які має використовувати перекладач для відтворення тексту в межах культури. Виявлено індивідуальні авторські особливості драматургічної мови та стилю італійського драматурга Л. Піранделло. Виокремлено методи та засоби реалізації культурно-історичного аспекту в перекладах п'єси «Генріх IV».

Ключові слова: культурно-історичний аспект перекладу, драматичний твір, мова та стиль Л. Піранделло, методи та засоби реалізації культурно-історичного аспекту перекладу.

В статье исследована специфика перевода драматических произведений на материале переводов итальянских драматических произведений Л. Пиранделло. Акцентируется внимание на целевом предназначении драматических произведений, в частности ориентации на прочтение и постановку на сцене. Раскрывается сущность и подход к интерпретации понятия культурно-исторического аспекта перевода, в рамках которого определены две основные стратегии, которые должен использовать переводчик для воссоздания текста в рамках определенной культуры. Выявлены индивидуально-авторские особенности драматургического языка и стиля итальянского драматурга Л. Пиранделло. Выделены методы и способы реализации культурно-исторического аспекта на материале перевода пьесы «Генрих IV».

Ключевые слова: культурно-исторический аспект перевода, драматическое произведение, язык и стиль Л. Пиранделло, методы и способы реализации культурно-исторического аспекта перевода.

The article examines the specificity of the translation of dramatic works in the material of translation of the Italian dramatic works by L. Pirandello. Attention is focused on the intended purpose of dramatic works: orientation on reading and staging. The essence and approach to the interpretation of the concept of "cultural and historical aspect of translation" are revealed. Within this aspect two main strategies that a translator must use to recreate a text within a certain culture are defined. The author's individual features of the dramatic language and style of the Italian playwright L. Pirandello are revealed. The methods and ways of realization of the cultural and historical aspect are highlighted on the basis of the translation of the play "Henry IV".

Key words: cultural and historical aspect of translation, dramatic work, language and style of L. Pirandello, methods and ways of implementing the cultural-historical aspect of translation.

Постановка проблеми. Українська перекладацька традиція започатковується ще за часів існування Київської Русі. Кожен перекладач із того часу і дотепер робив свій внесок в українську перекладну літературу. Таким чином, український читач мав змогу ознайомитися з культу-

рою та побутом іншого народу, особливостями світосприйняття, а також простежити історичний та культурний розвиток інших країн. Художній переклад – важливий фактор розвитку культурної та естетичної свідомості людства, виступаючи релевантним чинником взаємодії культур